

эфективности обучения обязательной составляющей учебного процесса становится объективный контроль знаний и умений, что предусматривает использование разных его форм.

Ключевые слова: контроль знаний, кредитно-модульная система, инструменты контроля.

control for diagnostic of the student learning outcomes and evaluating of effectiveness of the obligatory part of training process.

Key words: control of knowledges, credit-modular system, instruments of control.

УДК 378

І.В. Циганенко

ВДНЗ України "Українська медична стоматологічна академія", м. Полтава

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВУЗІВ ЯК ТЕНДЕНЦІЯ ДО РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Основними проблемами розвитку сучасної університетської освіти, як складової системи вищої освіти XXI сторіччя, є: масовізація вищої освіти, інтернаціоналізація, фінансова криза університету та шляхи виходу з нього. Інтернаціоналізація вищої медичної освіти створює нові можливості і сприяє підвищенню доступності вищої освіти і її якості, впровадженню інноваційних методів роботи в системах вищої освіти, зміцненню міжнародного співробітництва.

Ключові слова: міжнародна діяльність, вища освіта.

У сучасному світі розвиток України визначається в контексті європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні цінності західної культури: права людини, права національних меншин, лібералізацію, свободу пересування, обмеження ролі держави в суспільстві, якісна медицина та інші складові, - невіддільні атрибути громадянського суспільства. Протягом перших десятиліть досягнення державної незалежності Україна здійснює історично неминучий і незворотній перехід до таких основ суспільного розвитку [3].

На зміну індустріальному суспільству приходить суспільство інформаційне, зумовлює певні соціальні, виробничі, економічні, політичні зрушення та зміни в медичній сфері.

Прискорення науково-технічного прогресу зумовлює підвищені вимоги до якісного потенціалу робочої сили, що займається генеруванням, розробкою та впровадженням нових технологічних ідей. При умовах трансформації українського суспільства особливої значущості набувають питання формування нових життєвих стратегій, компетентності, посилення гнучкості та мобільності соціальної поведінки.

Особливе значення при цьому набуває система освіти. Високий рівень освіченості нації сприяє більшій сприйнятливості та дієвості економічних і соціальних реформ, формуванню правової та екологічної культури при здійсненні соціальної та технологічної діяльності, створює умови для прогресивної індивідуальної активності особистості в суспільстві. Прагнучи набутти статусу розвиненої держави, Україна підтримує розвиток усієї своєї ступеневої системи освіти, зростання інтелектуального потенціалу суспільства.

Основними проблемами розвитку сучасної університетської освіти, як складової системи вищої освіти XXI сторіччя, є: масовізація вищої освіти, інтернаціоналізація, фінансова криза університету та шляхи виходу з нього. Перетворення вищої освіти в об'єкт сфери освітніх послуг - товар, диверсифікація вищих навчальних закладів, проблеми якості вищої освіти, новітні технології навчання і проблема відкритості та конкурентоспроможності університетів, вирівнювання національних освітніх систем і роль університету в цьому процесі, удосконалення управління, соціальна відповідальність університету. Ряд з них проявився (або навіть краще сказати з'явився) в останні десятиліття XX ст. Кожна з проблем заслуговує ретельного аналізу, але зупинимося на інтернаціоналізації вищої освіти, як однієї із складових структур освіти [1].

В освітній сфері поняття «інтернаціоналізація» в останні роки вживається в досить широкому контексті і в значному числі публікацій. У багатьох з них представлено широкий спектр розуміння цього поняття: від повного отождолення до протиставлення. Б.Д. Денмен інтернаціоналізацію вищої освіти трактує як «побудова взаємин між двома або більшою кількістю держав, пов'язаних спільною метою, формуванням єдиного освітнього простору». У.Тіхлер пропонує розуміти під інтернаціоналізацією вищої освіти «весь масив змін сутності і внутрішнього життя вищої освіти в бік міжнародної діяльності, супроводжуваних зменшенням значення національних освітніх систем, в визначальну мірою навіть «денаціоналізацією». Е.Шевченко говорить про те, що під цим терміном в англомовній літературі розуміються «процеси розширення сфери діяльності навчального закладу за межі своєї освітньої системи, розвитку міжнародних освітніх зв'язків, приведення діяльності вузу до міжнародно-визнаних нормам, а також управління цими процесам» [2].

Можна навести ще ряд визначень та інтерпретацій, аналіз яких свідчить про те, що однією з важливих проблем сучасної освіти є неузгодженість визначень широко використовуваних понять (в даному випадку, поняття «інтернаціоналізація вищої освіти») серед широкого кола тих, хто займається проблемами вищої освіти.

Однак, рішення поставленої проблеми може з'явитися тільки в результаті її обговорення і дискусій. Наша точка зору щодо поняття «інтернаціоналізація» стосовно до сфери вищої освіти, в тому числі і медичної, багато в чому збігається з визначенням, наведеним у У. Тіхлера, відрізняючись, однак у розумінні ролі національних університетів. Поняття «інтернаціоналізація» для нас є таким, яке враховує можливу відповідь на негативні наслідки глобалізаційних процесів у вищій освіті. Інтернаціоналізація вищої медичної освіти - це весь масив змін сутності і внутрішнього життя вищої освіти, спрямованих у бік міжнародної діяльності, які тягнуть за собою

створення нової структури взаємин як міжосвітніми системами держав, так і їх представниками, з урахуванням особливостей національних систем освіти.

Інтернаціоналізація освіти переслідує різні цілі, серед яких: диверсифікація і зростання фінансових надходжень через залучення іноземних студентів на платне навчання; розширення навчальних планів і навчання своїх студентів у зарубіжних вузах-партнерах; розширення регіональної мережі вузу для ефективного використання своїх ресурсів; підвищення якості освіти та досліджень за рахунок участі студентів і викладачів у міжнародному процесі обміну знаннями і ін. Розвиток міжнародного міжвузівського співробітництва дозволяє організувати спільні дослідницькі проекти, обмінні програми для студентів і викладачів, спеціальні програми для іноземних студентів. Згідно перерахованим цілям, фахівці ОЕСР виділяють наступні основні стратегії інтернаціоналізації вищої освіти, використання яких простежується сьогодні в різних країнах: узгоджена стратегія; стратегія залучення кваліфікованої робочої сили; стратегія отримання доходу; стратегія розширення можливостей [4]. Узгоджена стратегія інтернаціоналізації спирається на довгострокові політичні, культурні, науково-освітні цілі розвитку країни. Домінуючим принципом даної стратегії є не конкуренція, а міжнародне співробітництво. Реалізація узгодженої стратегії здійснюється через підтримку студентської та академічної мобільності шляхом надання стипендій і реалізації програм академічних обмінів, а також програм, спрямованих на створення інституційних партнерств у сфері вищої професійної освіти.

Стратегія залучення кваліфікованої робочої сили спрямована на приплив обраних іноземних фахівців і талановитих студентів в приймаючу країну. Дана стратегія є засобом забезпечення економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності країни. Основним інструментом даного підходу є система академічних стипендій, доповнена активною програмою просування системи вищої освіти країни за кордоном в поєднанні з прийняттям відповідного візового та імміграційного законодавства. Стратегія отримання доходу у главу кута ставить отримання додаткового доходу від надання освітніх послуг. Вона базується одночасно як на узгодженій стратегії, так і на стратегії залучення кваліфікованої робочої сили. В її рамках освітні послуги пропонуються на повністю платній основі.

Іноземні студенти дають додатковий дохід освітнім інститутам, стимулюючи університети реалізовувати підприємницьку стратегію на міжнародному освітньому ринку. Уряд у свою чергу надає вузам значну автономію, забезпечує високу репутацію своєї системи вищої освіти, а також високий ступінь захисту іноземним студентам.

На мій погляд, для прориву в світову медицину і просування в цій галузі необхідно влучитись в найважливішу складову системи вищої освіти, інтернаціоналізацію. Основні шляхи для цього є: необхідно розробляти та реалізувати проекти зі спільного навчання; необхідно запрошувати фахівців, вчених зі світовим ім'ям до нас на тематичні заходи або читати лекції; необхідно проводити різноманітні міжнародні заходи, зміцнюючи контакти серед вузівських студентів; необхідно посилати студентів закордон на екскурсії, а також вчитися, обмінюватися досвідом та враженнями для збагачення їх знаннями та розширення їх кругозору; необхідно створювати в нашому університеті сприятливі умови для контактів між студентами, які приїхали з усіх кінців світу з різноманітними культурними цінностями, тим самим пристосовуючи студентів до змін світу.

У ході експертного опитування одного з інформаційно-аналітичного центру: «Міжнародна інтеграція системи вищої освіти в Україні» представників 8 найбільших вузів України (у тому числі і ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія») з'ясувалося, що на співпрацю з українськими вузами більш активно йдуть представники США, Канади, Польщі, Німеччини, східної Азії та Африки. Що дуже важливо і вимагає зробити певні висновки [5]. Досить сказати, що всі чудові плоди великої науково-дослідної роботи в університетах усього світу давалися як раз за рахунок міжнародної співпраці.

Висновки

1. Інтернаціоналізація вищої освіти створює нові можливості і сприяє підвищенню доступності вищої освіти і її якості, впровадженню інноваційних методів роботи в системах вищої освіти, зміцненню міжнародного співробітництва.
2. Джерелом рушійної сили розвитку науки є контакт різноманітних думок і культур. Глибоке і широке міжнародне співробітництво, запозичення ідей і технічних переваг відповідають внутрішнім потребам самого росту науки.

Література

1. Балихін М.Г. Тенденції розвитку міжнародного ринку освітніх послуг: на прикладі країн Євросоюзу та Російської Федерації / М.Г. Балихін // автореф. канд. дис. - М., - 2009.
2. Елкина А. С. Інтернаціоналізація діяльності вузів / А.С. Елкина //: автореф. дисс. канд. екон. наук. Волгоград, - 2010, 27 с.
3. Москаленко В.Ф. Участь у розбудові вищої медичної освіти України / В.Ф. Москаленко // матеріали VIII міжнар. виставки навчальних закладів «Сучасна освіта в Україні». – 2005, – С.21-35.
4. Обзор европейского опыта интернационализации высшего образования—There view of Europe an experience of internationalization of hig here ducation / Education, Audiovisual & Culture Executive Agency, European Comission TEMPUS – Харьков : Изд-во НУА, - 2010, – 56 с.
5. <http://www.ia-centr.ru/expert/7041>.

Реферати

МЕЖДУНАРОДНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ВУЗОВ КАК ТЕНДЕНЦИЯ К РАЗВИТИЮ СИСТЕМЫ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Цыганенко И.В.

Основными проблемами развития современного университетского образования, как составляющей системы высшего образования XXI века, являются: массовизация высшего образования, интернационализация,

INTERNATIONAL ACTIVITY OF UNIVERSITIES AS THE TREND TO DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION

Tsyganenko I.V.

The main problems of the modern university education, as part of the hig her education system of the XXI century, are the massification of hig her education, internationalization, the

финансовый кризис университета и пути выхода из него. Интернационализация высшего медицинского образования создает новые возможности и способствует повышению доступности высшего образования и его качества, внедрению инновационных методов работы в системах высшего образования, укреплению международного сотрудничества.

Ключевые слова: международная деятельность, высшее образование.

financia crisis of the university and ways out of it. Internationalization of higher medical education creates opportunities and promotes access to higher education and its quality, innovative practices in higher education, the strengthening of international cooperation.

Key words: international activity, higher education.

УДК 378.148:616

В.В. Черняк, О.С. Дев'яткіш, А.Г. Нікіфоров, Є.І. Лукачина
ВДНЗУ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ СУДОВОЇ МЕДИЦИНИ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ

Одним із головних елементів, які необхідні під час викладання судової медицини іноземним студентам - це формування експертного компоненту лікарського мислення.

Ключові слова: судова медицина, судово-медичні експертні дослідження, інтернаціоналізація, іноземні студенти.

Судова медицина, як і патоморфологія є складовими морфологічної науки та необхідної базою для формування не лише експертного, а й клінічного мислення. Але необхідно зазначити, що викладання предмету у вищих медичних навчальних закладах має цілу низку принципових відмінностей. Студенти-іноземці, в тому числі й англійської форми навчання вивчають судову медицину за навчальними програмами та планами, які прийняті в Українських медичних вузах. Вивчення судової медицини проводиться з урахуванням особливостей судово-медичних експертиз, проведення яких регламентується карно-процесуальним кодексом України. При викладанні предмету іноземним студентам необхідно враховувати відмінності в законодавстві України та країн ближнього Сходу, Африки, Азії, де судово-медичні експертизи займають різне положення в законодавчому просторі. Переважна більшість іноземних студентів, що навчаються у ВДНЗУ «УМСА» з мусульманських країн. В багатьох країнах, в тому числі й ближнього Сходу, в проведенні експертних досліджень існує цілий ряд труднощів. Так, можливості проводити судово-медичну експертизу трупів та живих осіб значною мірою обмежені особливостями релігійних та етнічних традицій. Функції судово-медичної експертизи направлені лише на виконання запитів органів правосуддя. Відсутні законодавчі та інші документи, які регламентують різні сторони діяльності судово-медичних експертів. Існують значні обмеження штату судово-медичної служби, іноді взагалі відсутній спеціальний транспорт, не існує власних спеціалістів із судово-хімічних, судово-біологічних, медико-криміналістичних досліджень. Майже не має можливостей узагальнити результати судово-медичного дослідження із-за відсутності обліку документації та архівних даних. Внаслідок заборонів, які зумовлені морально-правовими нормами мусульманської релігії на розтин трупів, дані про смерть та її причини не відображають загальної картини. Якість виконаних судово-медичних експертиз також страждає, в зв'язку із тим що в багатьох випадках експертиза проводилась тільки шляхом зовнішнього огляду трупа. Внутрішнє дослідження проводиться значно рідше, навіть у випадках насильної смерті. При дорожньо-транспортних пригодах експертиза трупа також обмежується зовнішнім оглядом. Отже, можливості для проведення досліджень трупів досить обмежені, перш за все внаслідок релігійних звичаїв.

Під час практичних занять студенти присутні при проведенні судово-медичних експертиз трупів, а також при обстеженні живих осіб на клінічній базі - у відділеннях бюро судово-медичної експертизи. Також, на базі кафедри практичні заняття за темами проводяться з використанням макропрепаратів та муляжів, фотоілюстрацій. Для покращення експертних та клінічних навичок на практичних заняттях значна увага приділяється дослідженню ушкоджень кісток та м'язних тканин, відстежуючи алгоритми опису. Це здійснюється ще також завдяки широкого використання тестового контролю. Для кращого засвоєння лекційного курсу та при проведенні практичних занять постійно застосовується ілюстраційний матеріал: таблиці, графологічні схеми, слайди, ілюстрації, мультимедійні презентації. Тому, наявність добре підбраного дидактичного матеріалу за темою практичного заняття дозволяє привернути увагу студента, підвищити його зацікавленість до предмета, сприяє закріпленню набутих під час заняття знань. Саме такі методики вважаються необхідними, коли під час проведення практичних занять не завжди є можливість продемонструвати розтин або мультимедійну демонстрацію судово-медичного дослідження з тієї чи іншої причини, які б відповідали темі практичного заняття. Розроблені методичні рекомендації для підготовки до практичних занять та тем, що підлягають самостійному вивченню, а також тестові навчальні завдання, які безумовно, сприяють покращенню засвоєного матеріалу.

Тому, викладання предмету іноземним студентам проводиться з урахуванням зазначених особливостей, що і відображає певною мірою інтернаціоналізацію вищої медичної освіти. Серед позитивних моментів слід відзначити меншу кількість пропусків практичних занять та лекцій протягом року, оскільки оцінка з дисципліни, залежить від щоденного поточного оцінювання. Необхідно зазначити, що за останні роки студенти беруть активнішу участь в науковій роботі, починаючи з молодших курсів. Так, кількість бажаючих відвідувати студентський науковий гурток значно збільшилась за останні три роки. Реорганізація структури практичного заняття підвищила ефективність контролю та рівня практичних навичок, сприяє підвищенню значення кожної поточної оцінки. Сучасні стандарти викладання у вищому медичному закладі, зокрема проведення практичного заняття, вимагає використання різних видів роботи, які б охоплювали в повному об'ємі всю студентську